

Katedra jadrovej
a subjadrovej fyziky

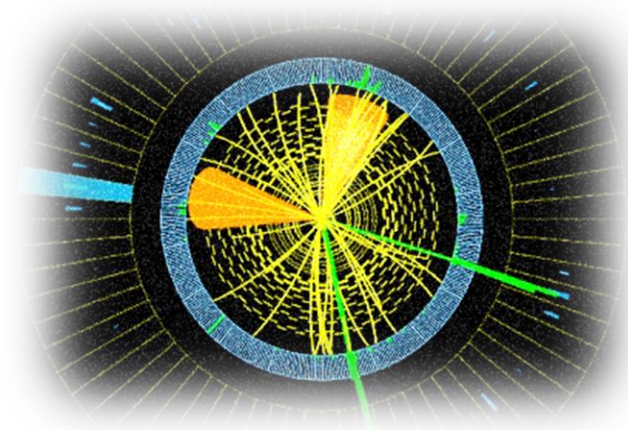
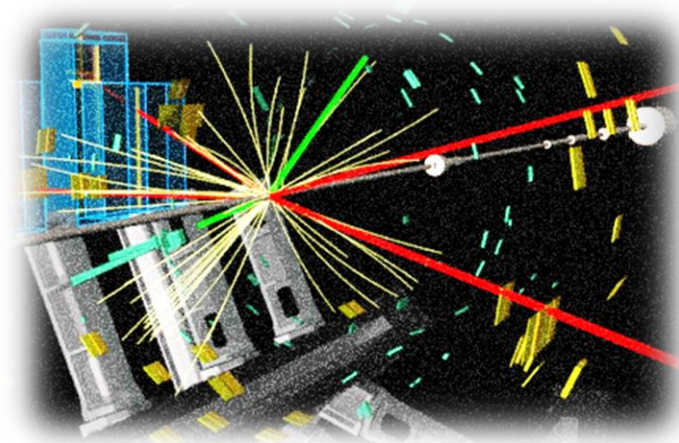
International Particle
Physics Outreach Group

Košice, 27.11.2024

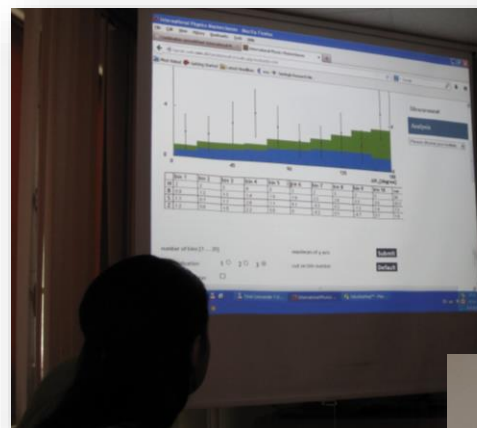
20 rokov s Masterclasses na Katedre jadrovej a subjadrovej fyziky

Adela Kravčáková
a kolektív KJSF PF UPJŠ Košice

Obsah

- Čo sú „International Masterclasses“
- Začiatky International Masterclasses
- Súčasnosc' International Masterclasses
  - Masterclasses na UPJŠ a PU
- Regionálny projekt Masterclasses
- 20th International Masterclasses 2024, Košice

Hands on Particle Physics

– International Masterclasses for High School Students

Odhalenie sveta kvarkov a leptónov prostredníctvom analýzy reálnych dát

Medzinárodný popularizačno-vzdelávací projekt pre stredoškolákov.

- Organizátor: Technická Univerzita v Drážďanoch v rámci Medzinárodnej skupiny pre popularizáciu časticovej fyziky (IPPOG).
- Cieľ: priblížiť študentom výskum vo fyzike častíc a poskytnúť im skúsenosť s tým, ako pracujú vedci.
- Forma: celodenné podujatie
  - dopoludnia - prednášky odborníkov
  - poludnie - analýza reálnych dát z experimentov v CERN
  - popoludní – diskusia s fyzikmi v CERN a partnerskými univerzitami - videokonferencia

Začiatky International Masterclasses

World Year of Physics 2005 - European Masterclasses

Členovia organizačného tímu z KJSF sa do projektu v prvých rokoch zapojili nielen ako účastníci, ale aj ako spoluorganizátori.

Koordinátor projektu v SR:

Virtuálna kolaborácia, **dr. Pavel Murín** (UPJŠ) – videokonferenčný systém VRVS

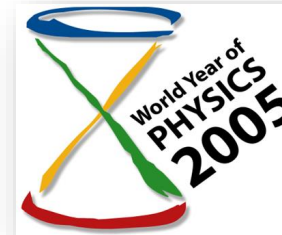
Spolupráca s **dr. Alexandrom Dirnerom** a **prof. Gabrielou Martinskou** - zapojenie šiestich slovenských univerzít:

- Univerzitu Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach,
- Univerzitu Mateja Bela v Banskej Bystrici,
- Univerzitu Komenského v Bratislave,
- Prešovskú univerzitu,
- Trenčiansku univerzitu,
- Žilinskú univerzitu.

~ 240 študentov

+ Nitra, Trnava v r. 2006

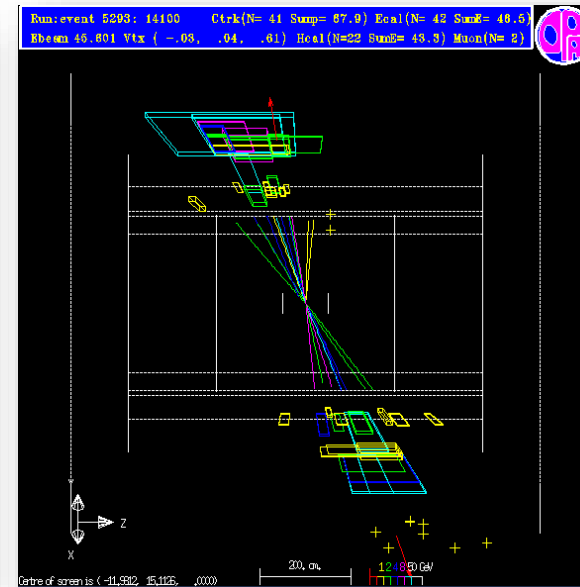
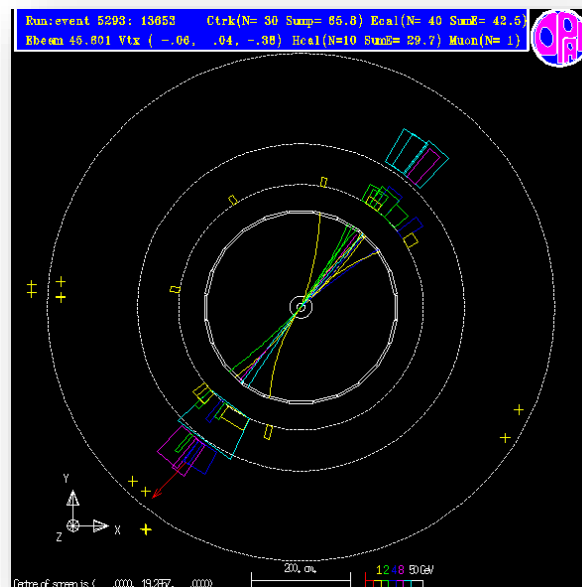

World Year of Physics 2005 - European Masterclasses

Asi 3000 stredoškolských študentov na 58 výskumných ústavoch z 18 krajín (na Slovensku najviac participujúcich univerzít na počet obyvateľov).

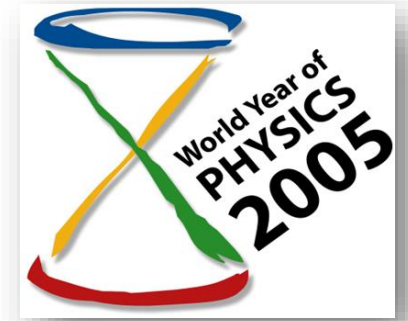
Analýza reálnych dát z experimentov DELPHI a OPAL na LEP v CERN.

Vizualizácia rozpadu Z bozónu v experimente OPAL:

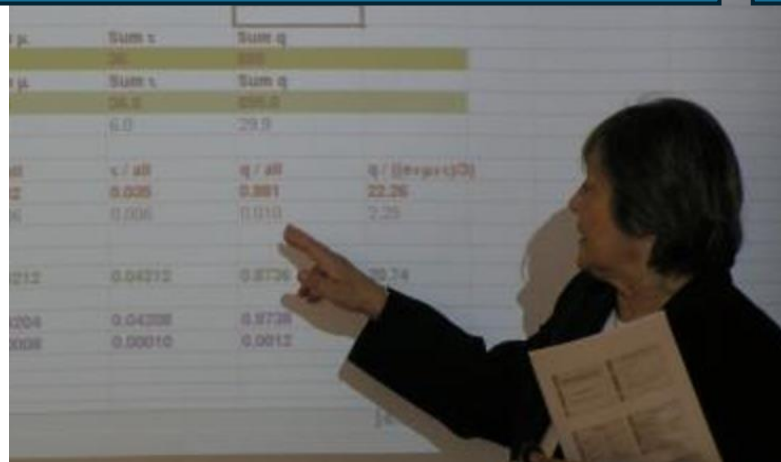
Hands on Particle Physics - European Masterclasses for High School Students

14. 3. 2005 – KJSF, ÚFV, PF Univerzita P. J. Šafárika, Košice

International Masterclasses 2007, Košice

Analýza:

Od r. 2011, po spustení urýchľovača LHC v CERN a sprístupnení dát z experimentov ATLAS, CMS, ALICE a LHCb – možnosť identifikovať a analyzovať stopy častíc vzniknutých v zrážkach na LHC.

Účasť:

V roku 2024 už viac ako 13 000 študentov na asi 225 univerzitách a výskumných centrách z viac ako 60 krajín.

Medzinárodná spolupráca:

IPPOG - International Particle Physics Outreach Group

(medzinárodný výbor, členovia z 26 krajín, 6 experimentov a CERN - spolupráca pri popularizácii a neformálnom vzdelávaní vo fyzike častíc) – slovenský zástupca **doc. Ivan Melo**, Žilinská univerzita

Realizácia:

organizačná časť: pracovníci KJSF: A. Kravčáková, J. Vrláková, M. Bombara, M. Vaľa, Z. Paulínyová, L. Tarasovičová

prednášky: pracovníci PF UPJŠ, SAV, TUKE

analýza dát: **experiment ATLAS**

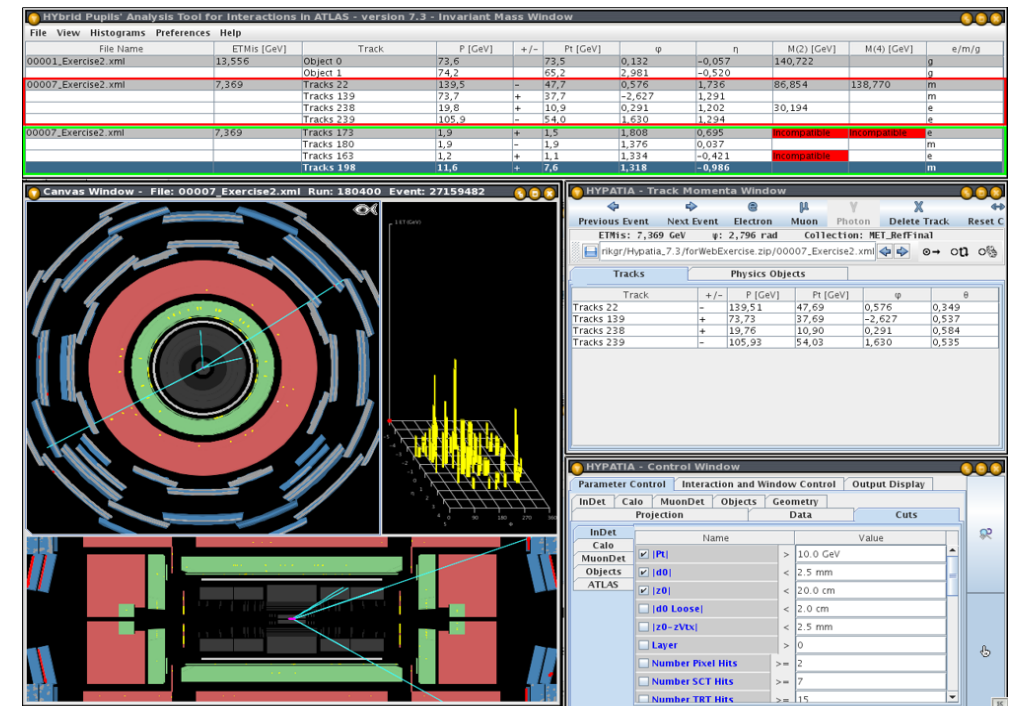
- znovuobjavovanie **Z bozónov** (rekonštrukcia invariantnej hmotnosti),
- pátranie po Higgsovom bozóne.

– cvičenia : DŠ študenti PF UPJŠ

+ študenti bak. a mag. stupňa PF UPJŠ

časový horizont: marec, apríl

účasť (ročne) cca 60 študentov

Znázornenie zrážky v programe HYPATIA

International Masterclasses na PU

International Masterclasses organizované na PU každoročne do r. 2019

organizačné zabezpečenie: RNDr. František Franko, PhD.

odborná garancia: KJSF PF UPJŠ

časový horizont: marec, apríl

účasť (ročne): cca 30 študentov

27. 11. 2024

A. Kravčáková

International Masterclasses na UPJŠ a PU

- Na projekte IMC sa podieľame od jeho začiatku, teda už 20 rokov.
- V rokoch 2005-2014 bol počet účastníkov: **80 študentov/rok**
- Za uplynulých 10 rokov sa tohto podujatia, ktoré sme organizovali v Košiciach a Prešove, zúčastnilo takmer **600 študentov**.
- Toto číslo nezahŕňa študentov v rokoch 2020 a 2021, keď sa udalosti konali online.

15 rokov Masterclasses – ocenenie spolupráce

PREŠOVSKÁ UNIVERZITA V PREŠOVE

Vážený pán

RNDr. Alexander Dirner, CSc.

ako dlhoročnému spolupracovníkovi v oblasti organizačného
a lektorského zabezpečovania podujatí pre popularizáciu fyziky
dovoľujeme si Vám udeliť

ĎAKOVNÝ LIST

rektora Prešovskej univerzity v Prešove

za výnimočné aktivity pri realizácii projektu
International Masterclasses Hands On Particle Physics
a Regionálne Masterclasses

Prešov, 12. apríl 2019.

Dr.h.c. prof., PhDr. Peter Kónya, PhD.
rektor

ĎAKOVNÝ LIST rektora Prešovskej univerzity

udelený riešiteľovi projektu
RNDr. Alexandrovi Dirnerovi, CSc.

za výnimočné aktivity pri realizácii projektu
International Masterclasses a Regionálne Masterclasses

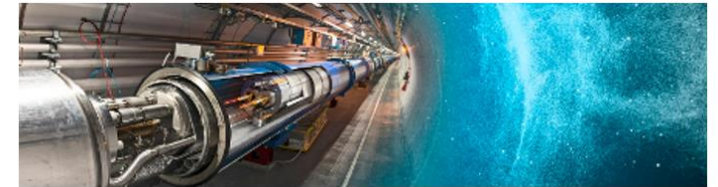

Medzinárodné Masterclasses 2021, Slovensko

17. ročník sa uskutočnil v online forme pre stredoškolákov z celého Slovenska, 4. a 5. marca 2021.

- aktivity rozdelené do dvoch dní
- prvý deň - populárne prednášky, oboznámenie sa s analyzačným softvérom
- druhý deň - analýza unikátnych dát z urýchľovača LHC v CERN
- v závere **medzinárodná videokonferencia s fyzikmi z CERN**, spolu s ďalšími študentskými skupinami z rôznych krajín diskusia výsledkov, ktoré v daný deň dosiahli.

Medzinárodné Masterclasses 2021, Slovensko

Podrobnejšie informácie:
Medzinárodné Masterclasses 2021, Slovensko:
<https://indico.cern.ch/event/1005454/>

Regionálny projekt Masterclasses

od r. 2007 - rozšírenie medzinárodného projektu aj na regionálnu úroveň

- dvakrát ročne na vybraných stredných školách (nielen) východoslovenského regiónu
- bez videokonferencie

r. 2008: Spišská Stará Ves, Gelnica

r. 2009: Lipany, Poprad, Spišská Nová Ves

r. 2010: Prešov (Gym.sv.Mikuláša), Snina

r. 2011: Michalovce

r. 2012: Spišská Nová Ves (TA), Filľakovo,
Rožňava (Gym. PJŠ), Prešov (GJAR)

r. 2013: Gelnica, Kežmarok

r. 2014: Krompachy, Filľakovo

r. 2015: Prešov (GJAR)

r. 2016: Rožňava, Prešov (GJAR)

r. 2017: Filľakovo

r. 2018: Stará Ľubovňa, Spišská Nová Ves (TA)

r. 2019: Filľakovo

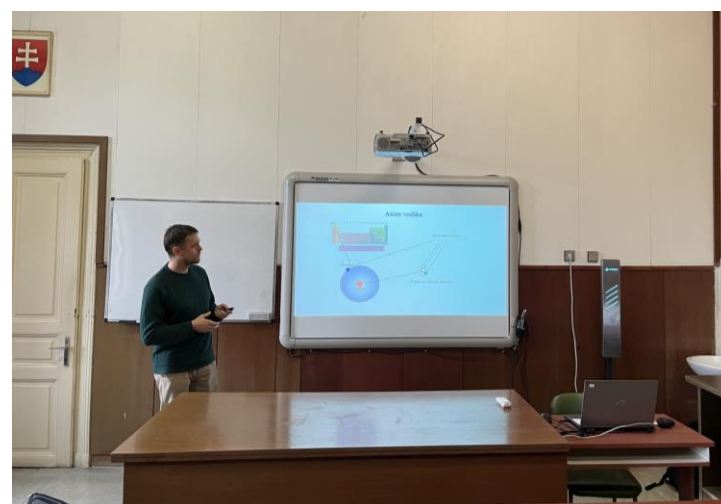
r. 2022: Kežmarok

r. 2024: Prešov (KSŠ sv. Mikuláša), Prešov (GK2)

v období 2015 - 2024 sa do tohto projektu zapojilo viac ako 330 študentov z 10 stredných škôl.

Regionálny projekt Masterclasses <http://www.svetcastic.sk/cms/regionalny-masterclasses.html>

Regionálny projekt Masterclasses

Regionálne ALICE Masterclasses

Katolícka spojená škola sv. Mikuláša, Prešov, 10.4.2024

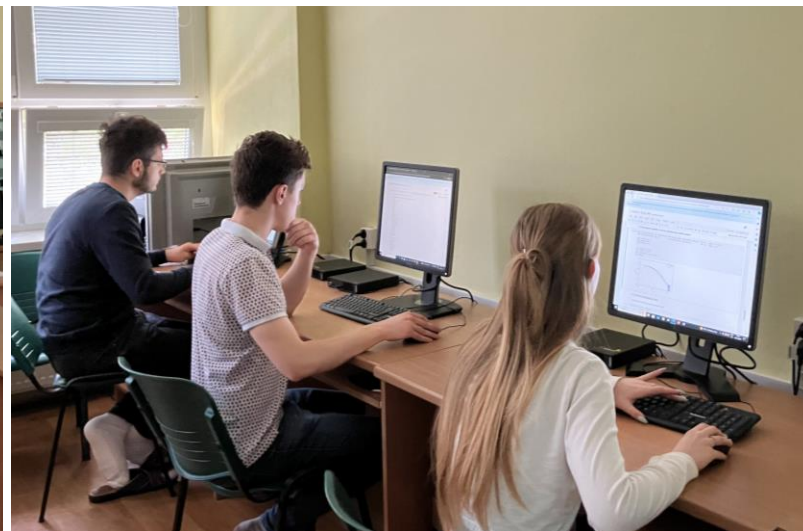
meranie **jadrového modifikačného faktoru**, ktorý je mierou rozdielnej produkcie častíc v zrážkach protónu s protónov a v zrážkach olova s olovom.

Marek Bombara, Lucia Anna Tarasovičová

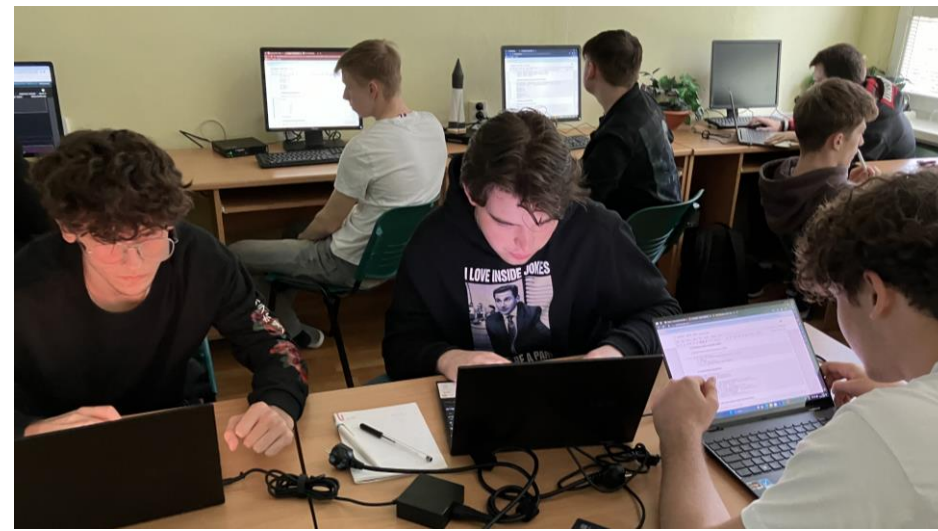
18 študentov

27. 11. 2024

A. Kravčáková

16

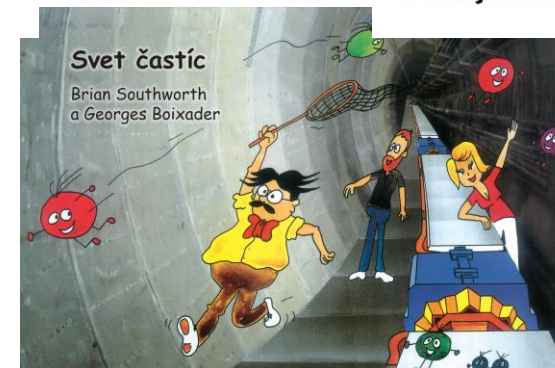

20th International Masterclasses 2024, Košice

20.3.2024, Analýza Z- údaje z detektora ATLAS na urýchľovači LHC

Novinky 20. ročníka:

- Domáca príprava (spolupráca s didaktikmi fyziky)
  - komiks Svet častíc, formulár-spätná väzba
- Diskusia s mladými fyzikmi
- Štúdium dopadu a efektivity - dotazníky vyplňané študentmi na záver projektu Masterclasses.

60 študentov – 7 košických, 3 prešovské gymnázia

<https://indico.science.upjs.sk/event/201/>

Fotogaléria

27. 11. 2024

A. Kravčáková

18

- Časticová fyzika dáva odpovede na základné otázky o tom, ako funguje svet okolo nás.
- Tieto otázky sú veľmi zložité, a preto čas venovaný tejto oblasti na strednej škole nestačí na to, aby sa študenti dostali do veľmi zložitých problémov spojených s výskumom častíc.
- Práca s experimentálnymi dátami z veľkých experimentov je veľmi efektívnym nástrojom oslovenia študentov stredných škôl.
- Naším cieľom je využiť zaujímavé vzdelávacie aktivity, motivovať študentov, aby sa začali zaujímať o časticovú fyziku a prípadne tento odbor aj vyštudovali.

Tento projekt by nebol možný bez nasadenia celého organizačného tímu z Katedry jadrovej a subjadrovej fyziky PF UPJŠ.
Ďakujem za spoluprácu!

Ďakujem za pozornosť

Táto práca vznikla za finančnej podpory grantovej agentúry KEGA v rámci projektu 012UPJŠ-4/2024.